

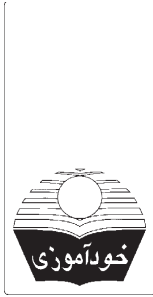
اکستازی (ECSTASY) چیست؟

دکتر عباس پوستی

گروه فارماکولوژی دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

موجب برخی جنایات گردید. در سال ۲۰۰۲ تخمین زدند که در آمریکا ۶۷۶۰۰۰ نفر از افراد بالای ۱۲ سال این ماده را مصرف کرده‌اند. اثرات اولیه این ماده روی مغز روی نوروپاتیک‌هایی است که از ماده واسط شیمیایی سروتونین جهت ارتباط با نوروپاتیک‌های دیگر استفاده می‌کنند. سیستم سروتونین نقش مهمی در تنظیم خلق و خو، رفتار، حالات تهجمی، فعالیت جنسی، خواب و حساسیت به درد بازی می‌کند. اثر اکستازی ۴۰-۲۰ دقیقه بعد از مصرف شروع شده و در طول ۶-۴ ساعت به حداکثر

اکستازی یا MDMA (۳-۴ - متیلن دی اکسی مت آمفتامین) یک ماده صنعتی پسیکوآکتیو است که از نظر شیمیایی شبیه داروی محرک مغزی آمفتامین و ماده توهم‌زای مسکالین می‌باشد. اسامی خیابانی آن شامل Adam، Hug، beans، XTC و Love drug می‌باشد. این ماده در سال ۱۹۱۴ توسط کمپانی مرک معرفی شد ولی مدت ۶۰ سال کنار گذاشته شده بود که مجدداً در سال ۱۹۷۰ و اوایل ۱۹۸۰ متخصصان روان‌درمانی در آمریکا آن را برای تسهیل پسیکوتراپی به کار بردند که در همان سال مصرف آن بالا گرفت و

گردش خون دارند، بیشتر مخاطره‌انگیز می‌باشد. اکستازی همچنین باعث تهوع، استفراغ، افزایش تعریق، اختلال دید، بی‌حالی، لرزش و کشش عضلانی می‌شود.

■ اثرات روانی

پس از مصرف اکستازی ممکن است افسردگی، حملات پانیک، تیرگی شعور (کنفوزیون)، اختلال خواب، اشتیاق به مصرف بیشتر ماده و هیجان شدید، حالت پارانوئید، افزایش قابلیت تحریک، فراموشی، خستگی ناشی از فعالیت شدید و تحلیل قوا به وجود آید. این عوارض ممکن است در طول مصرف این ماده یا در روزها و هفته‌های بعد بروز کند.

■ سمیت عصبی

تجربه بر روی حیوانات و انسان نشان داده است که مصرف اکستازی به مدت طولانی باعث تخریب برخی نورون‌های مغزی می‌شود که در نتیجه، در قضاوت و تفکر انسان اثر می‌گذارد و در یک سری بررسی‌های دیگر ضایعاتی را روی انتهای اعصاب سروتونرژیک مشاهده کرده‌اند.

■ اثرات روی حافظه

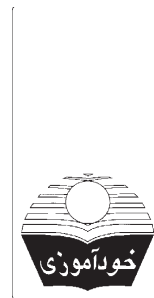
گزارش داده‌اند که مصرف‌کنندگان این ماده ۲۳ درصد بیشتر نسبت به افراد عادی در به‌خاطر آوردن اشیا اشکال دارند، در حالی که

می‌رسد و ممکن است چند ساعت ادامه داشته باشد. شخص مصرف‌کننده احساس آرام‌بخشی، افزایش انرژی، خوشی و بهبود وضعیت خلقی می‌کند به طوری که به زودی با اطرافیان خودمانی شده و گفتگو و همدلی با دیگران را دوست می‌دارد. افرادی که به‌طور وسیع این ماده را مصرف می‌کنند، دچار خیال‌بافی و اشکال در تشخیص واقعیت‌ها شده و جهت تمرکز فکری دچار اختلال می‌گردند. مصرف کوتاه مدت آن باعث وابستگی فیزیکی نمی‌شود.

چون MDMA در بدن متابولیزه می‌شود و اثرش کم می‌شود، به همین جهت مصرف‌کننده در مدت کوتاهی مجبور به افزایش دوز می‌شود تا میزان مطلوب و نتایج مورد انتظار آن را به دست آورد.

■ اثرات فیزیکی

مصرف مقدار زیاد MDMA می‌تواند در تنظیم حرارت بدن اختلال ایجاد کند که این عمل منجر به افزایش شدید حرارت بدن (هیپرترمی) شده و در نتیجه، ممکن است عملکرد کبد، کلیه و سیستم قلبی - عروقی را مختل سازد. مصرف‌کنندگان اکستازی می‌توانند در معرض سایر محرک‌های مغزی مانند کوکائین یا آمفتامین قرار گیرند. اکستازی قادر به ایجاد تاکیکاردی و افزایش فشار خون بوده و در نتیجه، برای بیماران قلبی و یا آن‌هایی که مسایل

مقدار آن را اضافه نماید و اگر چنانچه به طور ناگهانی قطع کند علائم وابستگی و محرومیت در او ظاهر می شود.

■ سایر خطرات اکستازی در انسان

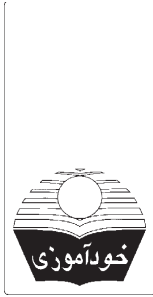
با مصرف اکستازی امکان مرگ وجود دارد و طبق یک گزارش ۹ مورد مرگ و میر وابسته به اکستازی در سال ۱۹۹۸ به وقوع پیوسته است (۳ نفر آن‌ها تنها اکستازی بدون مخلوط با ماده دیگر استفاده کرده بودند) برخی از این مرگ‌ها را ناشی از افزایش شدید حرارت بدن دانسته اند، به خصوص در نواحی و محیط‌های گرم و پرازدحام و شلوغ که فعالیت بدنی افراد مصرف کننده زیاد بوده و از مایعات جانشینی هم استفاده نکرده بودند، مرگ و میر پیش آمده است که البته با تمهیداتی شاید بتوان از این نوع مرگ و میرها جلوگیری کرد (۲). یکی از خطرهایی که همراه با اکستازی مطرح است امکان وجود داروهایی است که توام با اکستازی مصرف می شوند و به مراتب سمیت بیشتری از اکستازی دارند. بسیاری از مرگ و میرهای ناشی از این ماده را به این مواد اضافی و توکسیک نسبت می دهند (۲). موادی که مشابه اکستازی بوده و بیشتر در آمریکا و استرالیا به همراه اکستازی مورد استفاده قرار می گیرند شامل MDA (متیلن دی اکسی آمفتامین) و PMA (پارامتوکسی آمفتامین) است که مصرف آن‌ها موجب مرگ و میرهای زیادی شده است. این

این عارضه با مصرف حشیش ۲۰ درصد است. در آمار دیگری از انگلستان یادآور شدند که استفاده مرتب از اکستازی در ۱۴ درصد افراد مصرف کننده روی حافظه دور آن‌ها نیز تاثیر گذاشته است و در ۲۳ درصد آن‌ها در پر کردن یک پرسش نامه اشکال به وجود آورده و در ۲۹ درصد آن‌ها اشتباهات دیگر رخ داده است (۱).

■ مصرف طولانی مدت اکستازی

مصرف مزمن این ماده می تواند تغییرات شیمیایی دایم در مغز ایجاد کند که در نتیجه روی خلق و خو و خواب شخص اشکالاتی به وجود آورد. برخی افرادی که مرتب ماده را مصرف کرده اند، دچار افزایش قابلیت تحریک، حالت پارانوئید (یک اختلال روانی توأم با هذیان، خودبزرگ بینی و اذیت و آزار) و یا افسردگی شده اند و حتی برخی از این ناراحتی های روانی منجر به جنون گردیده است. به علاوه، گزارش دیگری تایید می کند که مصرف تکراری این ماده موجب نارسایی کبد می گردد.

در بررسی های دیگر خاطرنشان ساختند که افراد جوانی که اشتیاق به مصرف زیاد این ماده داشته و استفاده کرده اند دچار مسایل شخصیتی شدید شده و به خصوص در حل مسایل زندگی خود سردرگمی و ناتوانی را تجربه کرده اند. مصرف طولانی مدت اکستازی به مدت چند هفته تا چند ماه باعث می شود که شخص برای به دست آوردن احساس قبلی خود مرتب

منابع

1. National institute on drug abuse. 30 years (1974-2004). www.drugabuse.gov.
2. Milroy CM. Clark JC. Forrest ARW. Pathology of deaths associated with ecstasy and «Eve» misuse. J Clin Pathol. 1996; 49: 149-153.
3. Byard RW. Amphetamine derivatives testing in south australia is “Ecstasy” the culprit. Amer. J For Med Pathol. 1998; 19: 361-365.
4. Gouzoulis - Mayfrank J. Impaired cognitive performance in drug - free users of recreational ecstasy (MDMA). J Neurol Neurosurg Psychiat. 2000; 68: 719-725.

مواد می توانند نورو توکسیک بوده و برای سلامتی انسان خطر آفرین باشد. قرص های اکستازی می تواند به همراه مواد دیگری مثل افدرین، دکسترومتورفان، کتامین، کافئین، مت آمفتامین، ماری جوانا و الکل مورد استفاده قرار گیرد که بسیار زیانبار و عوارض مرگباری را به بار می آورد. به همین جهت پیشنهاد می شود اگر قرار است اکستازی مصرف گردد بهتر است میزان خلوص آن مشخص شود (۳).

مطالعات جدیدتر نشان می دهد که مصرف کنندگان MDMA در ارزیابی آزمون های مربوط به عملکرد مغزی یا کارهای برجسته نسبت به افراد شاهد توانایی های کمتری را نشان می دهند (۴).

